

Inleiding

‘Als je snel wilt gaan, ga dan alleen.
Als je ver wilt komen, ga dan samen.’

Afrikaans gezegde

Zorg-Esperanto biedt:

- inzicht in zorgsituaties, in de gewenste resultaten of doelen van de zorg en de middelen om deze doelen te bereiken
- een methode om samen met zorgvragers, mantelzorgers en zorg- en hulpverleners tot heldere en gedragen afspraken te komen, al dan niet vastgelegd in een zorgplan
- een gemeenschappelijke taal voor een persoonsgerichte en open kijk op zorg

Wie zorg nodig heeft (de zorgvrager) of wie zelf zorg geeft als familielid, vriend of buur (mantelzorger) of als professionele of vrijwillige zorgverlener, kan met heel wat uitdagingen en moeilijkheden geconfronteerd worden. Het is soms een hele opgave om de zorg te organiseren en te plannen. Soms weten we niet goed hoe en waar te beginnen. Dit boek reikt een schema aan dat kan helpen om het overzicht te bewaren. Wie inzicht wil krijgen in de zorgsituatie, kan hier inspiratie uit putten. Elke zorgvrager, mantelzorger en zorgverlener kan ermee aan de slag. Huisartsen, verpleegkundigen, maatschappelijk werkers, verzorgenden/zorgkundigen, psychologen, ergotherapeuten... elke beroepsgroep kan er zich in vinden.

Zorg-Esperanto geeft aanknopingspunten voor elke zorgsituatie: de zorg voor oudere zorgvragers, voor personen met een beperking, gezinnen in een moeilijke opvoedingsituatie, chronisch zieken, personen met een psychische kwetsbaarheid, kersverse ouders, gezinnen in kansarmoede...

Zorg-Esperanto werd ontwikkeld door Familiezorg West-Vlaanderen vzw. Deze dienst biedt sinds 1948 zorg aan zorgvragers thuis.

Zorg-Esperanto is eenvoudig en praktisch bruikbaar. Het draagt bij tot een bewuster en doelgerichter handelen. Het is zo ontwikkeld dat de zorgvrager en zijn omgeving het kunnen gebruiken om de zorg in kaart te brengen en een persoonlijk zorgplan op te maken. ‘Wat willen we bereiken?’ en ‘Wat hebben we daarvoor nodig?’ zijn hierbij belangrijke richtvragen. De methodiek kan ook bijdragen tot een goed wederzijds begrip tussen zorgvragers, mantelzorgers en zorgverleners.

Zorg-Esperanto is een gids om uit te klaren welke noden en behoeften er zijn en wat voor alle betrokkenen 'goede zorg' is. Het biedt een taal om hierover samen in gesprek te gaan. Het slaat een brug tussen zorgvragers, mantelzorgers en zorgverleners om die goede zorg waar te maken. Het zet alle betrokkenen in de zorg op dezelfde golflengte.

Zorg-Esperanto

Zorg-Esperanto verwijst naar de diepe inspiratie en motivatie van Esperanto als nieuwe taal.

Esperanto is de taal die ontworpen werd om te communiceren met **mensen uit verschillende culturen**. De taal Esperanto wil verbinden. De meeste mensen die Esperanto spreken, hebben er bewust voor gekozen deze taal te leren, al zijn er intussen ook mensen die het Esperanto als moedertaal hebben. Esperanto wil een taal zijn die mensen leert om naast hun eigen regionale en/of nationale taal te communiceren in een internationale situatie. Ze heeft dus niet de bedoeling andere talen te verdringen of te vervangen. In die zin is Esperanto een **geweldloze taal**. Ze is **door de grote regelmatigheid en eenvoud gemakkelijker te leren dan gelijk welke taal**. Esperanto is **politiek neutraal**. Hierdoor kunnen de sprekers op basis van **gelijkwaardigheid** met elkaar communiceren. Tot slot verwijst Esperanto naar de hoop.

Zorg-Esperanto

- communicatie tussen verschillende culturen/werelden/sectoren/beroepsgroepen
- brugfunctie
- gewelddoos en gelijkwaardig
- gemakkelijk te leren door eenvoud
- politiek neutraal
- taal van hoop

We stellen Zorg-Esperanto dan ook graag aan u voor in een open sfeer van dialoog. We ervaren zelf dagelijks de meerwaarde van Zorg-Esperanto. Daarom wensen we deze methode graag met iedereen te delen die samen met ons wil zoeken naar een gemeenschappelijke taal in de zorg.

‘Een goed begrip van de termen die we gebruiken, is essentieel.
 Babylonische spraakverwarring vormt meestal een belangrijke hinderpaal
 bij het bevorderen van samenwerking en overleg.
 Elke sector heeft een eigen jargon ontwikkeld
 dat gericht is op de doelstellingen die hij nastreeft.
 Jargon verduidelijken en taalgebruik op elkaar afstemmen
 is dan ook een belangrijke opdracht.’

Aanbeveling van de Strategische Adviesraad-WGG 2012

Enkele reacties van zorgverleners die ermee aan de slag gegaan zijn:

- *Zorg-Esperanto maakt me bewuster van waar ik naartoe wil. Het is een blikopener!*
- *Ik ervaar Zorg-Esperanto als zeer helpend en ondersteunend.*
- *Ik ben overtuigd dat dit schema snel 'in ons hoofd' zal zitten en dat we dit op elk moment zullen kunnen integreren... bij intake, op overleg...*
- *In plaats van problemen te formuleren nodigt het me uit om de behoeftes van mezelf en anderen te ontdekken.*
- *Zorg-Esperanto biedt op één A4 een praktisch bruikbaar hulpmiddel dat ik voortdurend gebruik.*
- *Zorg-Esperanto is zeer verhelderend. Fijn dat het vanuit de praktijk komt.*

We hopen dat het boek *Zorg-Esperanto* een bijdrage mag leveren aan een menswaardige zorg en een beter begrip tussen alle betrokkenen. In het eerste deel staan we stil bij de concrete toepassing van *Zorg-Esperanto*. In het tweede deel gaan we dieper in op enkele motiveringen en duidingen van bepaalde keuzes. In het boek gebruiken we voor zorgvrager, zorgverlener en mantelzorger vaak het mannelijke 'hij'. Het spreekt vanzelf dat waar 'hij' staat ook 'zij' kan worden gelezen.

Eerst leggen we nog enkele vaak gebruikte woorden uit.

zorgvrager	Dit is 'wie zorg vraagt' of 'wie zorg nodig heeft', in de brede betekenis van het woord. Het gaat bijvoorbeeld ook om baby's of kinderen of om personen met een ernstig verstandelijke beperking die niet zelf in staat zijn hun zorg kenbaar te maken of te 'vragen'.
zorgverlener	Hiermee bedoelen we zowel de vrijwillige als de professionele zorgverlener.
mantelzorger	We gebruiken dit woord hier in een zeer brede betekenis: een familielid, vriend, buur, kennis... die zorgt voor een dierbare.

Op de volgende bladzijde maken we kennis met het schema, de stafkaart die ons overzicht en richting geeft.

Buitenkant

Problemen
Diagnoses
Feiten
Objectieve
waarnemingen

Binnenkant

Gevoelens
Behoeften
Motieven
Waarden

**VERBINDEND
COMMUNICEREN
IN
GELIJK-
WAARDIGHEID**

kracht
kwetsbaarheid

LEVENSDOELEN

persoonsgericht – holistisch – behoeftegericht

- woon- en leefomgeving
- lichamelijke gezondheid*
 - o voeding
 - o beweging/mobiliteit
 - o persoonlijke hygiëne (wassen, toilet, kledij...)
 - o medicatie(trouw)
 - o slaap/rust
- psychische gezondheid*
- relationele gezondheid*
- administratie en financiën
- integriteit
- integratie
- seksualiteit
- opvoeding/onderwijs
- zingeving (algemeen/vrije tijd/werk...)

**Op WIE betrekking?
contextgericht**

- zorgvrager
- partner
- kind(eren)
- baby
- volledig gezin
- mantelzorg
- zorgverlener(s)
- anderen

**Gewenst RESULTAAT
doelgericht**

- voorkomen van
- behoud van
- herstel van
- ontwikkelen van

*'Gezondheid is een toestand van volledig lichamelijk, geestelijk en maatschappelijk welzijn en niet slechts de afwezigheid van ziekte of andere lichamelijke gebreken.' (WHO)

MIDDELEN/AANPAK

WAT?

link met levensdomeinen voorbeelden van acties:

structureren/observeren/
bemiddelen/aanpassen/
coördineren/begeleiden/
adviseren/informereren/
koken/poetsen/strijken

voorbeelden van hulpmiddelen:

rollator/rolstoel/handgreep/
tillift/pictogrammen

Door WIE/WAAR?

link met competenties

- zorgvrager
- omgeving
 - familie, vrienden/kennissen, socioculturele vereniging, buren/buurt, werkomgeving...
- vrijwilliger
- school en CLB
- juridisch/financieel adviseur
 - notaris, budgetbeheerder, bewindvoerder, schuldbemiddelaar...
- eerstelijnszorgverlener
 - huisarts, verpleegkundige, vroedvrouw, zorgkundige, (kraam)verzorgende, poetshulp, karweihulp, ergotherapeut, kinesitherapeut, logopedist, maatschappelijk werker, eerstelijnspsycholoog, diëtist, Kind en Gezin, apotheker, dagondersteuning/dagverzorging...
- crisishulpverlening
- gespecialiseerde (thuiszorg)dienst
 - thuisbegeleidingsdienst, RTH, DOP, mobiel team, OCI, CKG, pleegzorg...
- beschutte en begeleide woonvorm
- residentiële opvang: kort/langdurig/permanent
- ziekenhuis (algemeen, psychiatrisch...)
- andere

HOE?

van actief naar passief vanuit perspectief zorgvrager

- volledig zelfstandig
 - (geen zorg nodig)
- zich laten helpen i.f.v. zo groot mogelijke zelfstandigheid
 - (voorbereiding/toezicht/aanleren)
- zich laten helpen i.f.v. gedeeltelijke zelfstandigheid
 - (aanvullende/ondersteunende zorg)
- volledig afhankelijk
 - (volledige zorg/overname nodig)

WIKKEN & WEGEN

SMART?

Specifiek?

Meetbaar?

Aanvaardbaar?

Realistisch?

Tijd?

WAARDEN?

Zorg

Bescherm-
waardigheid

Autonomie

Privacy

Participatie

Levenskwaliteit

Rechtvaardigheid

Duurzaamheid

Vertrouwen

Solidariteit